# భాగవతావతరణము

నోరి నరసింహ శాస్త్రి

సా హి తీ స మి తి

గుంటూరు. తెనాలి. రేపల్లె

ఆంధ్రగ్రంథాలయ ప్రెస్, బెజవాడ

మొదటికూర్పు : జూన్, ౧౯౩౩

# భాగవతావతరణము

వ్యాసుఁడు

స్వామీ, చిత్తము శాంతి నొందదు
మనఃస్థైర్యంబు క్షీణించె, నా
నా మార్గోన్ముఖమై ప్రవాతహతమౌ
నావం బలెన్ బిట్టు సం
భ్రమించె న్నిజబుద్ధి, యాత్మ కలుష
ప్రస్కన్నమధ్యేయం గదే!
ఏమో నీకు కొఱంత కల్గె నని
యూహింతున్ జగద్రక్షకా!

ఘోరారణ్యముపోలె దుర్గమము నై
కోలాహలం బట్టు ల

ర్ధారూఢ స్వరవాక్యహీన మయి
పారావారసంకాశ దు

ష్పారం బౌ శ్రుతి నుద్ధరించి వరుసన్
భాగించి శాసింపగా

ప్రారంభించిన నాడు చిత్త మిటు
విభ్రాంతంబు కాదే ప్రభూ!

గంభీరోజ్జ్వల దివ్య రూప మయి
త్వత్కంఠోద్గతం బౌ శ్రుతిన్

సంభావింపగ శక్తి చాలని మనుష్య
వ్రాతముల్ సత్క్రియా

రంభోదరుక్కల జేయ భారత మహా
గ్రంథాను సంధాన సం

రంభ వ్యగుడైన నైన నా డిటుల
నా ర్తపా్రియతం జెందనే!

చాతుర్వర్ణ్యము ధర్మసూత్రములతో
సంధించి బంధించి వి

ఖ్యాతప్రక్రియ మ ర్త్యలోకముపయిన్
కల్పాంత మై యుండగా

శ్రౌతస్మా ర్తవిధానజాతమును
శిష్యవ్రాతముం గూర్చి యా

థా తథ్యంబు పఠింపజేసితిని
తద్ధర్మంబు వేర్వేరుగన్..

ఋగ్వేదంబు పఠించె పైలుడు
యజుర్వేదంబు వైశంపాయనున్
వాగ్విజ్జైమిని సామవేదము
నథర్వంబున్ సుమంతాఖ్యుండున్
ప్రాగ్వృత్తంబుల రోమహర్షణుడు
సంప్రాపించి, రీ యర్థముల్
వాగ్వాదంబుల నేర్పరించితిని
తద్వాక్యంబులై యుండగన్.

లోకం బంతయు ధర్మమూల మనుచున్
లోపంబు గావింప నే
నే కార్యంబున గాని, మానసమునం
దేమాత్రమున్ శాంతి దే

లేకుండున్ నిముసంబు మామక మనో
లీలాగృహావాస, ల

క్ష్మీకాంతా, మది సంతసించ వని
తోచె న్నాకు స్పష్టంబుగన్.

శాంతం బీ జపకీ వనాశ్రమ తరు
చ్ఛాయా నివాసంబు దు

స్సంతాపాపహ మీ సరస్వతినదీ
శ్రాంతివ్యా వృతాతావ మే

కాంతం బీ మృదు శాద్వలస్థలము
స శ్రైనన్ మన స్సేల య

శ్రాంతక్షుబ్ధ మహార్ణవంబు పగిదిన్
సంక్షోభముం జెందెడిన్?

క్షుబ్ధం బైన మదంతరంగమున
సంక్షోభంబె వే భంగి వి
స్రబ్ధం బై ప్రతిశబ్ద మీానెడిని...
శిష్యవ్రాతమం దల్లదే
లబ్ధం బైన వివాదనాదమున
మంథానాచలోన్మథ్యమా
నాబ్ధిం బోలె కలంకితాంత మయి
దృశ్యం బయ్యె నీలోకమున్.

*        *        *

పైలా, వైశంపాయన,
యేలా వచ్చితిరి మీార? లేదె జైమినియున్
మీాలో గలిసె సుమంతుం,
డాలింపడు మాట రోమహర్షణు డైనన్!

ఏకాంతంబున గురువులు
లోక శ్రేయస్సు గోరి లో జింతింపన్
ఈ కరణి లేని దెన్నడు
నేకతమున విఘ్న మాచరింతురు చెపుడీ!

సందేహింపకు డింకన్
ఎందే సంశయము కల్గె నేనియు మీ రీ
చందంబున నన్యోన్యము
నిందింతురె? తెల్పు, డేవి నిజవాదంబుల్!

## పైలుడు

మేము చేసినతప్పు క్షమింపు మనఘ!
పరిభవశిష్యుండ గావున బలుకుచుంటి

నేడు మాలోన వాడు జనించె - నీవు
ఇం దెవరి కగ్రవిద్య బోధించి తనుచు.

మొదటి శిష్యునిగా జేర్చి ముఖ్యవేద
మిచ్చి హెచ్చుగ న న్నాదరించినావు
నాకు వీ రీయ రగ్రాసనమ్ము, తుదకు
త్రయికి బాహ్యు డీరోమహర్షణుడు కూడ!

## వైశంపాయనుడు

యజ్ఞమందు నిలుచు నఖిలధర్మంబులు
యజ్ఞరూపియె పరమాత్మ కూడ
యాగకర్మమూల మా యజుర్వేదంబు
అగ్రగణ్యవేద మగును గాదె!

జై మి ని

సామగానము విన్న విశ్వము
సామరస్యముతో వెలుంగును
సామవేదము మించు విద్యయు
స్వామి, ఉన్నదియా ?

సు మ ం తు డు

ప్రేతభూత పిశాచ ఢాకిని
భీతులైన జనంబులన్
శాతరత్వము మాన్పి వారల
గాచుచుండ సమర్థముల్
జ్ఞాతరాక్షస విఘ్న శాంతులు
శర్మదంబు లథర్వముల్

శ్రౌతమంత్రము లా రహస్యము
స్వామి, నాకె యొసంగవా ?
హోత పైలుడు నీ విశంప
కులోద్భవుం డధ్వర్యు డు
ద్గాత జైమిని యయ్యు యాగ
మొకఁడు సాంతం బా నాళో
భూత మొక్కటి చేయ వీరికి
పూని విఘ్నారంభమున్
చేతు లాడునొ నోళు లాడునొ
చెప్పవే నే లేనిచోన్.

వైశంపాయనుడు

మంత్రరాజములను మా కుపదేశించి
వీని కిచ్చినావు వికలములను

నీ సమక్షమందె నిందించె మము, వీని
గరువతనము చూడు గురువరేణ్య !

రోమహర్షణుడు

వేద శాస్త్ర విశేష విహిత ధర్మములు
గురు దయాబుద్ధిని గో(ప్రి)డీకరించి
అఖిల పురాణేతిహాసవర్గంబు
విశ్వ జనీనమై వెలయంగ జేసి
రమణీయ "జయ" కృతి రచియించినావు
నిరవశేషంబుగా నీ వవి యెల్ల
నా కుపదేశించినావుగా స్వామి !
నీకు నాపై లేదు నిరసనబుద్ధి

ఆదరింతువు నన్ను నాత్మజుకైతి
విప్రుండ గానని విరలఁ నన్ను
చేరంగ నీయరు చేరువకైన
వీరందరును జేయు వెఱ్ఱివాదముల
ఖండించి ఋజుమార్గగాముల జేయ
నే జేయు యత్నంబు నిష్ఫలం బయ్యె
వినకైన వినరు నే విన్నవించినను
గురువర్య, నాపైన కోపించ కయ్య!
దేశికోత్తమ, నన్ను దీవించవయ్య!

వ్యాసుడు

అపరిమిత ప్రజ్ఞని ధారణా
కుపయోగింపంగ జూచి యొకవేదమ్ము

న్నుపదేశించితి వేరుగ
విపరీతము లయ్యె మీకు వేదార్థంబుల్.

మీ మీ శిష్యులు ని ల్లే
మేమో వాదించుకొనుచు నిటు వత్తు రదే
నే మీకు ధర్మమార్గము
నేమించిన నది యెఱుంగనేర రయితిరే!

ధర్మము మూలము జగతికి
ధర్మ మనుష్ఠించువాడు ధన్యుం డెన్నే
కర్మంబు లాచరించిన
ధర్మం బొక్కండె దానితత్త్వము గనుడీ!

దేవా, వీరికి ధర్మమార్గమును
సందేశించి బోధించినన్

నా వాక్యంబులు వీరి చిత్తముల
నానామార్గముల్ పొందెడిన్
ద్యావాభూమి సమస్త భూతతతి
చింతావ్యాకులం బయ్యె నా
భావంబం దుదయించి తెల్పగదవే
వక్తవ్య కర్తవ్యముల్ !

జైమిని

సామశ్రుతివాక్ స్రావ్యతరం బగు
సంగీతధ్వని శ్రవముల నిండెను
హరి నారాయణ హరి హరి నామం
బాశాంతంబుల మ్రోసెన్.

## పైలుడు

సవితృతేజస్సు నుపమింప జాలు సవ్య
దివ్యతేజస్సు నభమందు దీప్త మయ్యె
ప్రథమవేదప్రియుండు హిరణ్యగర్భు
డవతరింపగ బోలు స్వయమ్ముగాను.

## వైశంపాయనుడు

వేయి తలలు గల్గి విశ్వాత్ముడై వెల్గు
యజ్ఞపురుషమూర్తి యట్లు తోచె
మెరుగుదీగవోలె మిరుమిట్లు గొలుపుచు
దివమునుండి దిగెడి, తేరి చూడు !

యజ్ఞగంధ మట్టు లతిపవిత్రంబైన
దివ్యసౌరభమ్ము దిశల గ్రమ్మె.

అంతరంగమందు నజ్ఞానము హరించి
వింతరీతి పరమశాంతి గూర్చె!

## సుమంతుడు

భూతితో వివర్ధమైనభూరిదేహకాంతితో
చేత యోగదండ మూని చిత్రిమంత్రిపాత్రమై
భూతపతియె యవతరింపబోలు కృత్తివాసుడై
భూతలంబు జేరె దివ్యమూర్తి చూడు దేశికా!

## రోమహర్షణుడు

పరమేష్ఠి మానసభవుడు దేవర్షి
సత్తముండు త్రిలోకసతత సంచారి
చంద్రికా మల్లికా స్వచ్ఛతేజుండు
కృష్ణాజినావృతిప్రియదర్శనుండు

మహతీ విపంచికా మహనీయపాణి
తులసికా మాలి కాద్భుత సౌరభుండు
హరినామ సంకీర్తనాలాపరతుడు
దివినుండి తమకయి దిగె నారదుండు
అతని బూజింపగా నాసతి యుండు!

నా ర దు డు

హరి నారాయణ హరి నారాయణ
హరి కృష్ణా హరి హరి కృష్ణా
హరి నారాయణ దురిత నివారణ
హరి హరి కృష్ణా హరి కృష్ణా!

హరే రామ హరే రామ
రామ రామ హరే హరే

హరే కృష్ణ హరే కృష్ణ
కృష్ణ కృష్ణ హరే హరే!

## జైమిని

నీ గానామృత నిష్యందంబున
నిండె హృదంతము స్వామీ!
అర్ఘ్యపాద్యముల నానందాశ్రుల
నాచరింతు కొను స్వామీ!

## వైశంపాయనుడు

పరమహాని వ్యాసభట్టారకుడే భక్తి
బ్రోతు డయ్యె వీరి పాదములకు
గురువు లభిలషింత్రు గోష్యప్రసంగంబు
తొలగి పోద మిపుడు దూరమునకు.

## పైలుడు

ధర్మనిశ్చల చిత్తుడు తత్త్వవేత్త
వ్యాసమౌనికి నదె చిత్రి మన్నలార!—
తనువు పులకించె నించుక కనులు చెమ్మ
రించె నీఋషివర్యు బూజించువేళ.

## వ్యాసుడు

నారాయణు నా మదిలో
నారాధించితి కలంచు వ్యాకుల ముడుపన్
నారద, నీ రూపమ్మున
నారాయణు డవతరించినా డని తలతున్.

నా ర దు డు

ఓమహాత్మ యధర్మ విన యోన్నత
చిత్త, అశేష వేద వే
త్తా, మునివంద్యవృత్త, జనతా
ఘన సంసృతి తాప మార్పగా
నీమహిఁ బుట్టినట్టి పరమేశ్వర
మూర్తివి జ్ఞానకీర్తి, వే
లా మది వ్యాకులం బయిన
దయ్యా వచింపు పరాశరాత్మజా!

వ్యా సు డు

వేదము విభజించితి న
త్యాదరమున గూర్చినాడ నైతిహ్యంబుల్

వేదన విడువదు నామతి,
నేదో కొఱవెట్టినాడ నెరుగన్

ఎరుకం దగిలియు దగులని
పరమరహస్యంబు వోలె ప్రాప్తం బయ్యున్
కరముల కందని యర్థము
కరణి నెదో చిత్తవీధి గలవరపరచున్.

కైలాసాగ్రింకూరిత
బాలేందు విభాభిరామ భాస్వర మగుచున్
నాలో కలుషధ్వాంతము
దూలించె నొకింత నీ మృదుస్మిత కాంతుల్.

చరియింతువు ముల్లోకము
సరసిజబాంధవుని భాతి శ్వాసచనిరీతిన్

పరివర్తింతువు జనముల
నెరిగింపవె నా కోరంత, నెరుగుదు వెల్లన్.

నారదుడు

ధర్మము లెన్ని యన్నియును
ధారుణిలో వివరించినావు, ని
ష్కర్ములు యోగిసత్తము లకారణ
మెవ్విభు నెల్లవేళలన్
అర్మిలి మ్రొక్కి కీర్తనల నర్చన
సేయుదు రట్టి మాధవున్
ధర్మధురీణ, నన్నుతు లొనర్పవు
దానన లోటు వాటిలెన్.

ఎంత శ్రుతంబు కల్గిన మరెన్ని
సుకర్మము లాచరించినన్
సంతస మందడా హరి
నిజస్తుతితో తని వందినట్లు, స
ర్వాంతరవర్తియైన పరమాత్ముడు
ప్రీతుడు కాక యున్నచో
శాంతి లభించునే యెదకు
సంతస మబ్బునె మానిచంద్రమా!

వేరుగ ధర్మకర్మములు
విశ్రుతి చేసిన వేళ వర్ణన
ప్రేరిత రూపనామముల
భేదము లెంతురు మూఢమానవుల్

వా రవి యీశ్వరార్పణ శుభంకర
బుద్ధి నొనర్చు నట్లుగా
నేరిచి నట్టిచో కలుగనేరదు
సంసృతి చింత వారికిన్.

చిత్తమునందు శ్రీహరిని
జేర్చి భజింపుము, విష్ణులీలలన్
హత్తగ నిమ్ము నీయెడద,
నాత్మ హరిం గను, కృష్ణవర్ణనా
యత్తము సేయు నీపలు,
కనంత జనంబు తరించునట్లు లో
కోత్తరకీర్తి జెప్పుము బుధోత్తమ,
భాగవతాఖ్య సంహితన్.

నీరసనాగ్రివర్తి యయి నిత్యము
నృత్యము చేయువాణి పం
కేరుహనాభనామగుణ కీర్తనచే
మురవైరి సత్కథా
ధోరణిచేత భాగవతధూర్వహాణంబున
వన్నెగాంచు, సం
సారమహాబ్ధి మగ్నజన సంతతికిన్
తరియై వెలింగెడిన్.

## వ్యాసుడు

నారద, శారద నీరద
పారద సితగాత్రి, భక్తి భాస్వచ్ఛిత్తా,

నారాయణ పుణ్యకథా
ప్రారంభత నిండె నాత్మ యానందముతోన్.

భాగవతాగ్రణి, నీదయ
భాగవ తైకాంతగమ్యు పరము గంటిన్
శ్రీ గోవిందుని లీలల
భాగవతము గోచరించె పరిపూర్ణముగన్!

గంగాప్రవాహ విమలా
భంగుర ధారాళ మగుచు వాక్స్రోత స్సు
ప్పొంగెడి జిహ్వాగ్రంబున
గంగాధరుడై ధరింపగల డెవ్వాడో!

నారదుడు

భాగవతాభ్రిగాంగరసభారము
లీల ధరింప, బెంపగా
యోగి వరేణ్యు డౌ శుకుడయోగ్యుడు
నీకు సుతుండు మోక్షకాం
క్షా గురుబుద్ధి నీదు మది గాంచిన
వెంటనె తా గ్రహించు ఈ
లా గత దేగుదెంచెడి భళా,
కను, భాగవత ప్రభావమున్!

శుకుని పదంబుల చూడుము గజ్జెలు
తకతక ఝుంఝుళ తానక ఝుంఝుళ

నృత్యము సల్పెడి నీ శిష్యులతో
సత్యము హరి తకత్తై తకత్తై!

శుక యోగి

నారాయణ హరి నామం బెప్పుడు
పారాయణతో బాడుదమా
ధంధణ ధణధణ ధాణధణాం ధణ
ధంధణ ధంధణ ధం ధం ధం.

హరికీర్తనముల నాలాపించుచు
హరి మురహరి యని యాడుదమా
తక తక తక్కుక తానక తక్కుక
తకతక త్తైతక తకతకత్తై.

శిష్యులు

హరి నారాయణ హరి నారాయణ
హరి నారాయణ అఘహరణా
ధింధిమి ధిమిగిమి ధింధిమి ధింధిమి
ధింధిమి ధిమిధిమి ధిం ధిం ధిం.

శుకయోగి

శ్రీవిభు లీలల జితించెదమా
గోవిందుని మది గోరుదమా
శిరమున శ్రీహరి జేర్చెదమా మన
మురహరిపదముల మొక్కుదమా!

శిష్యులు

హరి గోవిందా హరి గోవిందా
హరి గోవిందా యదుచంద్రా!

శుకయోగి

కేశవు మాధవు గీర్తించెదమా
ఈశానార్చితు నెన్నెదమా
భగవల్లీలల వర్ణించెదమా
భగవచ్చిత్రము పల్కెదమా!

శిష్యులు

మాధవ కేశవ మధుసంహారణా
శ్రీధర వామన శ్రితభరణా!

శుకయోగి

నాడు సోమకుడు నలువ మరచు నెడ
మూడు వేదములు ముచ్చిలగా
మేటిరక్కసుని మీనాకృతివై
కీటడగించిన కీర్తిమూర్తి యని

శిష్యులు

సోమకహారకుని స్తుతి సేయుదమా
శ్రీ మీనాకృతి జెప్పెదమా!

శుకయోగి

కోరి సురాసుర కోటు లమృతమును
క్షీరాంభోనిధి జిలుకంగా
కమఠాకృతి యై కవ్వము నమరిచి
అమరుల కొసగడె యమృతం బనుచును

శిష్యులు

కోరి భజింతమె కూర్మాకారుని
వారిధిశయనుని బాడుదమా!

శు క యో గి

వడవడ వడకగ ప్రాణిసంఘములు
పుడమి చుట్టగా బోరి హేమాక్షుడు
వరాహమూర్తిని, వజ్ర దంష్ట్రికల
సురారి జంపిన శూరుం డనుచును

శి ష్యు లు

వరాహ రూపుని వర్ణించెదమా
పురాణ పురుషుని బొగడెదమా!

శు క యో గి

సురశాత్రవులకు స్తుత భీషణమై
పరమ మంగళము భక్తుల కై
నరకేసరి ఖర నఖ దంష్ట్రాహతి
హిరణ్యకశిపుని హృదిని వ్రచ్చె నని

శిష్యులు

నరహరి మూర్తికి నమస్కరింతము
కరాళసుందరు గాంచెదమా !

శుకయోగి

ధృతవటుకుమానాకృతి వామనుడై
హృత బలిరాజ్యం డీహరి యనుచును
భువనరక్షణము పూని మనోహర
త్రివిక్రమాకృతి దీపించడె యని

శిష్యులు

బలిశాసనునకు బ్రిణమిల్లెదమా
బలశాసనసఖు బల్కెదమా !

శుక యోగి

[illegible] లగు భూమీశులకు యు
[illegible] చును నలరారను హరి
[illegible] కర[illegible]ాండ జీవముల
[illegible] గూర్చిన యనమానుం డని

శిష్యులు

[illegible]ము నుది భావించెదమా
[illegible] నాడునమా!

శుక యోగి

సేతుబంధమున చెంది దశాస్యుని
సీతం దెచ్చిన శ్రీరామప్రభు
పూరుషులకు బహుమోహన రూపుని
నోరి నృసింహుని నోము వేలుపని

శిష్యులు

సీతారాముల సేవించెదమా
మాతా పితలను మరచెదమా!

శుకయోగి

మురళీ వర రవ మోహిత విశ్వుని
తరళీకృతబృందావన కృష్ణుని
వ్రజయువతీ కృత రాసక్రీడా
భుజ పరిరంభణ భోగి యటంచును

శిష్యులు

కృష్ణా హరి యని కీర్తించెదమా
విష్ణూ హరి యని వేడెదమా!

3వ

శుక యోగి

నారాయణ ధృతనానారూపా
నారద వీణా నాదరతా
వ్యాసభాగవత వర్ణితలీలా
వాసితలోక వ్రాతా!

అందరు

హరి నారాయణ హరి నారాయణ
హరి నారాయణ అఘహరణా
మాధవ కేశవ మధుహర రామా
శ్రీధర విష్ణూ శ్రీకృష్ణా!

మాప్తము